

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної, методичної та
виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ ____ ” _____ 2017р.

06-03-23

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Управління фінансовою санацією підприємства

Management of financial sanation of the enterprise

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Specialty 072 Finance, Banking and Insurance

Спеціалізація 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Specialization 072 Finance, Banking and Insurance

Робоча програма «Управління фінансовою санацією підприємства» для студентів, які навчаються за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Рівне: НУВГП, 2017. – 15 с.

Розробник: Мельник Л. М., к. е. н., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів і економіки природокористування

Протокол від «27» червня 2017 року №14

Завідувач кафедри _____ (Л.В. Мельник)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від «27» червня 2017 року № 11

Голова комісії _____ (Л.М. Мельник)

© Мельник Л.М., 2017 рік
© НУВГП, 2017 рік

Анотація

Програма вивчення дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців магістерського рівня вищої освіти, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фінансово - економічні відносини, що виникають в процесі фінансової санації, реорганізації, банкрутства суб'єктів господарювання.

Вивчення дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як «Економіка підприємства», «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз», а отримані знання будуть використовуватись при написанні дипломної роботи щодо визначення заходів фінансового оздоровлення підприємства.

Ключові слова : фінансова санація, фінансовий стан, банкрутство, неплатоспроможність.

Abstract

The program of studying the discipline «Management of financial sanitation of the enterprise» is made according to the variational part of the educational-professional program of training of specialists of educational qualification level «Master», specialty 072 «Finance, Banking and Insurance».

The subject of studying the discipline is financial and economic relations that arise in the process of financial rehabilitation, reorganization, bankruptcy of economic entities.

Studying of the discipline «Management of the financial rehabilitation of the enterprise» is based on the knowledge gained from such educational disciplines as «Enterprise Economics», «Business Finance», «Financial Analysis», and the knowledge gained will be used when writing the thesis on the definition of financial rehabilitation measures of the enterprise

Key words: Financial rehabilitation, financial condition, bankruptcy, insolvency.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова	
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»		
Модулів-1	Спеціалізація 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		5-й	6-й
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		10-й	11-й
		Лекції	
		26 год.	2 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студентів – 6	Рівень вищої освіти: магістерський	Практичні	
		26 год.	10 год
		Самостійна робота	
		98 год.	138 год
		Форма контролю	
		іспит	іспит

Примітки: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить :
 для денної форми навчання - 35 % до 65 %
 для заочної форми навчання – 10 % до 90 %.

2. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування системи теоретичних знань та практичних навичок з питань управління фінансовою санацією, реструктуризації суб'єктів господарювання, фінансового забезпечення ліквідації підприємства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» є формування цілісної системи знань про сутність, методи, правила і механізми фінансової санації, банкрутства та ліквідації підприємств, а також форми і методи державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання, набуття навичок проведення досудової санації, опанування комплексу питань, пов'язаних із санацією підприємства в судовому порядку, проведення санаційної реструктуризації суб'єктів господарювання.

Після вивчення даного курсу студенти повинні **знати**:

- сутність фінансової санації та банкрутства;
- загальні методологічні принципи проведення санації, банкрутства та ліквідації підприємств;
- форми і методи державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання;
- економіко – правові аспекти проведення санації;

Після вивчення даного курсу студенти повинні **вміти**:

- складати план санації;
- проводити санаційну реструктуризацію суб'єктів господарювання;
- проводити санаційний аудит;
- обрати оптимальні рішення щодо фінансування санації.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1

Теоретико - методичні основи санації підприємства

Тема 1. Підприємство в умовах фінансової кризи

Життєвий цикл розвитку підприємства. Ризики в діяльності підприємства. Поняття та причини кризового стану підприємств. Фази фінансової кризи та їх ознаки.

Тема 2. Фінансова санація, підприємства, як інструмент антикризового управління

Економічна сутність фінансової санації підприємства. Мета фінансової санації. Процес організації фінансової санації та її етапи. Класична модель фінансової санації. Форми проведення санації.

Тема 3. Антикризове управління підприємством

Сутність антикризового управління та його етапи. Масштаби кризового стану підприємства. Основні фактори, що спричиняють кризові явища на підприємстві. Механізми фінансової стабілізації підприємства

Тема 4. Контролінг

Сутність завдання та функції контролінгу. Система раннього попередження та реагування. Модель Альтмана. Модель Спрінгейта. Модель Ліса. Універсальна дискримінантна функція. Методи контролінгу.

Тема 5. Планування фінансового оздоровлення підприємства

Розробка стратегії санації та програми санаційних заходів. Мета, завдання і зміст плану фінансової санації підприємства. Структура плану фінансової санації. Застосування принципів і методів складання бізнес-плану у плануванні фінансової санації. Управління і контроль за виконанням плану санації.

Тема 6. Санаційний аудит

Поняття санаційної здатності підприємства. Сутність та завдання санаційного аудиту. Порядок проведення санаційного аудиту. Аудиторський висновок

Змістовий модуль 2

Фінансове забезпечення санації підприємства

Тема 7. Фінансування санації

Основні внутрішні резерви збільшення грошових надходжень. Основні внутрішні резерви зменшення вихідних грошових потоків. Зовнішні фінансові джерела санації. Форми залучення коштів власників. Форми участі кредиторів у фінансовому оздоровленні підприємства-боржника.

Реструктуризація заборгованості. Списання заборгованості. Надання санаційних кредитів.

Тема 8. Реструктуризація підприємства – як основний інструмент санації

Види реструктуризації підприємства. Зміст і порядок проведення операційної реструктуризації. Поняття фінансової реструктуризації. Види реорганізації юридичної особи — злиття, приєднання, поділ, відокремлення, перетворення. Передумови реорганізації підприємства. Законодавчі вимоги до здійснення реорганізації.

Тема 9. Економіко – правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства

Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Процедури банкрутства. Доарбітражне врегулювання господарських спорів. Основні стадії судового впровадження.

Тема 10. Механізм санації, банкрутства та ліквідації банківських установ

Ознаки фінансової кризи комерційного банку. Прямі та непрямі симптоми фінансової кризи. Сутність санації комерційного банку. Режим фінансового оздоровлення. Стабілізаційна позика. Санаційна реорганізація банку.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Для студентів денної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	усьог о, год	в т.ч.			
			лекції	практичні	самостійна робота	індивідуальна робота
Модуль 1.						
Змістовний модуль 1.						
Теоретико - методичні основи санації підприємства						
1.	Підприємство в умовах фінансової кризи	11	2	2	7	-
2	Фінансова санація, підприємства, як інструмент антикризового управління	11	2	2	7	-

3	Антикризове управління підприємством	12	2	2	8	-
4	Контролінг	11	2	2	7	-
5	Планування фінансового оздоровлення підприємства	12	2	2	8	-
6	Санаційний аудит	12	2	2	8	-
	Разом за змістовим модулем1	69	12	12	45	-
Змістовий модуль 2. Фінансове забезпечення санації підприємства						
7	Фінансування санації	22	4	4	14	-
8	Реструктуризація підприємства – як основний інструмент санації	12	2	2	8	-
9	Економіко – правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	24	4	4	16	-
10	Механізм санації, банкрутства та ліквідації банківських установ	23	4	4	15	-
	Разом за змістовим модулем2	81	14	14	53	-
	Всього	150	26	26	98	-

4.2. Для студентів заочної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	усь ого, год	в т.ч.			
			лек ції	прак тичні	само стійна робота	індиві дуаль на робота
Модуль 1.						
Змістовний модуль 1.						
Теоретико - методичні основи санації підприємства						
1.	Підприємство в умовах фінансової кризи	11	-	1	10	-
2	Фінансова санація, підприємства, як інструмент антикризового управління	13	2	1	10	-
3	Антикризове управління підприємством	12	-	1	11	-
4	Контролінг	11	-	1	10	-
5	Планування фінансового оздоровлення підприємства	12	-	1	11	-

6	Санаційний аудит	12	-	1	11	-
	Разом за змістовим модулем1	71	2	6	63	-
Змістовий модуль 2. Фінансове забезпечення санації підприємства						
7	Фінансування санації	22	-	1	21	-
8	Реструктуризація підприємства – як основний інструмент санації	11	-	1	10	-
9	Економіко – правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	23	-	1	22	-
10	Механізм санації, банкрутства та ліквідації банківських установ	23	-	1	22	-
	Разом за змістовим модулем2	79	-	4	75	-
	Всього	150	2	10	138	-

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Підприємство в умовах фінансової кризи	2	1
2.	Фінансова санація, підприємства, як інструмент антикризового управління	2	1
3.	Антикризове управління підприємством	2	1
4.	Контролінг	2	1
5.	Планування фінансового оздоровлення підприємства	2	1
6.	Санаційний аудит	2	1
7.	Фінансування санації	4	1
8.	Реструктуризація підприємства – як основний інструмент санації	1	1
9.	Економіко – правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	4	1
10.	Механізм санації, банкрутства та ліквідації банківських установ	4	1
	Разом	26	10

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів **денної форми** навчання :

26 годин – підготовка до аудиторних занять;
 30 годин – підготовка до контрольних заходів;
 42 години – підготовка питань, які не розглядаються під час аудиторних занять.

Розподіл годин самостійної роботи для студентів **заочної форми** навчання :

7 годин – підготовка до аудиторних занять;
 30 годин – підготовка до контрольних заходів;
 99 годин – підготовка питань, які не розглядаються під час аудиторних занять.

6.1. Завдання для самостійної роботи

№	Тема самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30.06.99.	4	8
2.	Організація управління фінансовою санацією.	3	8
3.	Головні передумови прийняття рішень про санацію	3	7
4.	Бюджетування , як інструмент оперативного контролінгу	3	7
5.	Управління і контроль за виконанням плану санації	3	8
6.	Використання балансових (агрегатних) моделей для оцінки кризового стану.	3	7
7.	Роль сучасних методів і технологій управління підприємством у мобілізації внутрішніх джерел фінансової санації	4	8
8.	Форми участі персоналу у фінансуванні санації	3	8
9.	Можливості поліпшення фінансового стану та платоспроможності шляхом реорганізації	3	7
10.	Органи, що здійснюють державну фінансову підтримку підприємства в умовах санації	3	8
11.	Методологія майнового підходу до оцінки підприємства	3	8
12.	Врегулювання процедур санації, банкрутства та ліквідації підприємств у вітчизняному законодавстві.	3	7
13.	Особливості провадження у справі про	4	8

	банкрутство згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність»		
	Разом	42	99

Звіт про самостійну роботу складається на папері формату А-4. Оформлення — згідно стандартних вимог до друкованих текстів. Усі звіти можуть бути зброшурованими в один.

7. Методи навчання

Під час лекційного курсу застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та схеми.

На практичних заняттях:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання;
- розв'язання задач та кейсів, ситуаційних завдань.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у комп'ютерній тестовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання двох рівнів та практичні задачі (із варіантами відповідей).

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу — шляхом перевірки конспектів;
- з практичних занять — на основі перевірки виконаних завдань, есе, тестів.

Підсумковий контроль знань відбувається на іспиті у тестовій формі, які включають тестові питання двох рівнів та практичні задачі.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

1. Розрахункові завдання, задачі, лабораторні роботи (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточне тестування										Підсумковий іспит	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2				40	100
36						24					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання :

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	відмінно

82–89	добре
74–81	
64–73	задовільно
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» включає:

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (КНМЗД)

2. 06-03-104 Конспект лекцій з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» / Мельник Л.М., – Рівне: НУВГП, – 2014, – 45 с.

3. 06-03-105. Методичні вказівки до самостійної підготовки та проведення практичних занять з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» / Мельник Л.М. – Рівне: НУВГП . – 2015, 42 с.

4.Опорний конспект лекцій на електронному носії.

5. Слайдова презентація курсу «Управління фінансовою санацією підприємства» (лекційні та практичні заняття) в програмі «Microsoft Power Point».

6. Друкований роздатковий матеріал.

11. Рекомендована література

11.1. Базова

1. Боронос В. Г., І. Й. Плікус. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2014. - 457 с.

2. Управління фінансовою санацією підприємства : підручник. / Т. А.

Говорушко, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко. Київ : Центр учбової літератури, 2013. - 400 с.

11.2. Допоміжна

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30.06.99.
2. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством. Навчальний посібник К.: ЦНЛ. 2005.- 504 с.
3. Данилюк М., Савич В., Орлова О., Турій О., Коцкулич Т. Управління фінансовою санацією підприємства : Навч. посібник. – Київ : ЦНЛ, 2006. - 317с.
4. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико – методологічні засади та практичний інструментарій. _ К.: КНТЕУ. 2001. – 580 с.
5. Пепа Т.В., Федорова В.О., Кондрашихін А.Б., Андрєєва О.В. Управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посібник. – Київ : ЦУЛ, 2008. - 440с.
6. Терещенко О.О. Управління фінансовою санацією підприємств : Підручник. - Вид. 2-ге , без змін. – Київ : КНЕУ, 2009. - 552с.

12. Інформаційні ресурси:

1. Державна регуляторна служба України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.dkrp.gov.ua](http://www.dkrp.gov.ua).
2. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua/>
4. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Проект підтримки МСП в пріоритетних регіонах України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http: // www.sme.ukraine-inform.org.ua](http://www.sme.ukraine-inform.org.ua)
7. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.libr.rv.ua/>
8. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул.

- Київська, 44) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>
9. Цифровий репозиторій ХНУГХ ім. А.Н. Бекетова / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/>
10. Цифровий репозиторій Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/5689>.
11. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php